

POWŚCIAGANIE (9) *sb n*

powściąganie (6), **powciąganie** (3); powściąganie *GlabGad*, *GliczKsiąż*, *Mącz* (2), *ModrzBaz* (2); powciąganie *FalZioł*, *KromRozm II*, *KwiatKsiąż*.

o oraz a jasne; teksty nie oznaczają -é.

sg *N* powściągani(e) (4). ◇ *G* powściąganiã (3). ◇ *L* powściąganiu (2).

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde brak*.

I. Rzeczownik od „powściagać” (7) :

1. *Powstrzymywanie, hamowanie; temperamentum Mącz; coercitio, coerctio, coertio, cohibitio, continentia, moderatio, refrenatio Cn [kogo, czego] (6) : [Represalia {(powczyąganye hamowanye)} Glosy III nr 8/95.]*

a. O osobach: powstrzymywanie przed niewłaściwym działaniem (1) :

*Szereg: »karanie a powściąganie« (1): DAwna y fthára przypowyesc myędzy ludźmi o karányu á powściągányu dzyatek thá vroflá/ że nigdy dobrego nye biyá áni go trzeba bić *GliczKsiąż* F6.*

b. O uczynkach, popędach i ich objawach (5) : Bo prawdziwa wolność/ należy w powściąganiu złych myśli y występów/ nie w swowolności broienia co fię komu podoba *ModrzBaz* 70.

*powciąganie od czego (1): obrzezánye ferdeczne nic inego nye yeft yedno powściągánye myśli álbo woley od nyerządney żądzey y miłości rzeczy śwyeckich y cyeleftnych *KromRozm II* 12.*

W połączeniu szeregowym (1): Przydaymy też y drugie cnoty/ [...] człowiekowi ktorego w wczciwości máią potrzebne/ ták do hámovánia niepowściągliwych chęci/ iáko do powściągania gniewu/ do pomiárkowania zbytku y nádętości/ do vkrocenia chęci nieprzyftoynych y do zwalczenia inych niecnót. *ModrzBaz* 39v.

*W przeciwstawieniu: »czynienie ... powdąganie« (1): *KwiatKsiąż* M cf *Szereg*.*

*Szereg: »powciąganie i od siebie oddalanie« (1): Ták nas ku wżyftkiemu przigotowywać mamy/ yżebyłmy zawzdy po gotowiu byli/ nie dla czynienia iákiey krziwdy/ ale dla powciągania y od siebie oddalánia teyże *KwiatKsiąż* M.*

W przeni (1) :

*Wyrażenie: »powściąganie języka« = continentia vel moderatio linguae Cn (1): Linguae temperamentum, Powściąganie yęziká. *Mącz* 443b.*

c. [O przedmiotach handlu:

*Szereg: »powciąganie i zapowiedź«: M. xyaze gdyfz v. m. racyl wprzeftlim czafzie wlifczie piłacz około poftciągánya y zapowiedzi [tj. zakazu] flodoph do myafta v. m. a tak racz v. m. wiedziecz zem yvftz myaftczanom dopvfcyl yfz yem volno bęndzie przedavacz tam gdzie bęnda chziecz flody zmiafta moiego *ListyPol* 1545/331.]*

2. *Od niezaświadczonego u nas ‘ściągać, kurczyć’ (1) :* iż kamień młynny/ ktori każdy człowiek zna/ iefth ściągájący/ á przetho Lekarz ma gi brać na ony rzeczy ktore żądaią powciągania. *FalZioł* IV 59b.

II. Rzeczownik od „powściagać się”: *Wstrzemięźliwość płciowa (1) :* [zbytki małżeńskie płodu poczętemu bardzo szkodzą] gdy niebywa powściąganie po wftąpieniu w bremię [!] *GlabGad* K3.

III. Moc karania, władza (1) : *Regnum, Zwierzchność/ Powściąganie. *Mącz* 350a.*

Synonimy: **I.** *hamowanie, miarkowanie, powstrzymanie, umiar, umiarkowanie, uskramianie, wstrzymywanie*; **II.** *wstrzymanie, wstrzymanie się, wstrzymawałość.*

Cf [NIEPOWŚCIĄGANIE], **POWŚCIĄGLIWOŚĆ, POWŚCIĘGAĆ, POWŚCIĘGAĆ SIĘ**

MC